

ΚΡΗΤΙΚΗ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 - ΧΑΝΙΩΝ -
 - Περιοδικά 3397
 Αύξων αριθμός τόμου 405

ΑΝΕΜΗ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΕΚΔΟΤΗΣ: ΕΜΜ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ, Εισοδίων 46 Χανιά

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Κ. ΔΗΜΑΣ

ΧΡΟΝΟΣ—ΤΟΜΟΣ Α'

ΤΕΥΧΟΣ 1

1 ΙΟΥΝΙΟΥ 1952

ΤΡΙΜΗΝΟΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗ 10.000

Γράμματα, Συνεργασίες, Έντυπα: Κ. Δήμα, Αποκορώνου, 64 Χανιά

ΓΥΡΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΑΝΕΜΗ ΚΟΥΒΕΝΤΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ

—Μια μεγάλη τόλμη είναι του το φύλλο. Τόλμη στη σημερινή αντιπνευματική ζωή—και μέλι στα της Έπαρχίας. Άλλα και για αυτό τολμήσαμε, όπως εξηγήσαμε πλατεία στο πρόγραμμά μας που κυκλοφόρησε. Ελπίζουμε πως όλοι θα εκτιμήσουν την προσπάθειά μας και θα μας υποστηρίξουν. Περιμένουμε συνεργασία από κάθε άνθρωπο που κάτι έχει να πει

—Άλλα οι εκδηλώσεις, εκδηλώσεις συμπαιδείας και ενθουσιασμού, άρχισαν κι' άλλες να μας ενισχύουν. Εκτός απ' τις προφορικές, έχουμε και τα «έργα». Συνεργασία καταφθάνει αφθονία, όλο ανέκδοτες εργασίες και ανέκδοτες σημαντικές πληροφορίες για την ιστορία του νησιού μας. Σε τούτο το φύλλο δημοσιεύονται μερικές. Στο ερχόμενο θα δημοσιεύσουμε μια ωραία μελέτη του Νομάρχου Ρεθύμνης κ. Χατζηγιάκη για τη μονή Γουβερνέτου.

—Πολλοί φίλοι μας ρωτούσαν πριν να βγει τούτο το τεύχος, ποιού γράφουν, ποιά ονόματα θα

χει το περιοδικό μας. Το περιοδικό μας δε θα φροντίσει να χει ονόματα. Κι' εδώ θάναυ η πρωτοτυπία του και η αξία του. Το περιοδικό μας θα φροντίσει να χει ύλη, περιεχόμενο. Γιατί, εδώ που τὰ λέμε, είναι δύσκολο σ' ένα επαρχιακό περιοδικό να έχει διαρκώς μεγάλα ονόματα, όταν θέλει να αντιπροσωπεύσει τον τόπο του. Γιατί στην επαρχία είμαστε εμείς κι' εμείς, κι' ό ένας μας ξέρει τον άλλο. Ύστερα θάναυ και ανώφελο, κι' ακόμα—το σπουδαιότερο—αντίθετο στους σκοπούς της «Κρητικής Ανέμης», που διεκλήρουσε στο πρόγραμμά της: «Μ' άλλα λόγια θα προσπαθήσει η «Κρητική Ανέμη» να δημιουργήσει μια πλατιά πνευματική κίνηση». Και παρακάτω: «Μόνο κοιτήριο: η λογοτεχνία ή αξία. Ούτε ηλικία, ούτε ασχολίες, ούτε συμπάθειες ή αντιπάθειες». Αυτός είναι ο μεγάλος σκοπός της «Κρητικής Ανέμης» που θ' αγωνιστεί να τον φέρει σε

πέρας: Να διαβαστεί απ' όλους, όχι μόνο απ' τους λογοτέχνες και να δημοσιεύσει, ότι καλό της στέλνεται, αδιάφορο ποιός θα το υπογράψει.

—Όλες οι μορφές του λόγου θ' αντιπροσωπεύονται στο περιοδικό μας. Κι' αυτό: για να ενδιαφέρει όλους, αλλά και να προσφέρει πικρή πνευματική τροφή. Και όλες σε ίσες ποσοτικά σελίδες. «Ποσοτικά», για την ποιότητα ως είναι βέβαιοι οι αναγνώστες μας.

—Περιμέναμε το κλισιό του τίτλου μας απ' την Αθήνα, που ακόμα δεν μας ήρθε. Για τούτο κυκλοφορεί το πρώτο φύλλο με συνηθισμένα στοιχεία, στον τίτλο, και σ' αυτό οφείλεται και η μικρή καθυστέρηση της κυκλοφορίας του. Ζητούμε συγγνώμη.

—Και για μ' α φορά ακόμα: Η «Κρητική Ανέμη» καλεί όλους, σε όποια μεριά της ελληνικής γης κοήτες. Στείλτε μας, ότι νομίζετε αξιολόγου. Άλλα και τους μη κρητικούς που ενδιαφέρονται όμως για την ελληνική επαρχία.

ΔΡΑΧΜΑΙ 1500

Σάν πρόλογος

Κι' ἀπὸ τίς στήλες ἄλλου περιοδικοῦ παρουσιάστηκε ὁ ποιητὴς Ἐμμ. Στρατουδάκης. Ἡ δικιά μας τούτη παρουσίαση εἶναι τελείως διαφορετικιά, ὅπως θὰ δεῖ ὁ ἀναγνώστης. Ἀλλὰ, ἐκτὸς τούτου, ὁ σκοπὸς μας εἶναι νὰ καταρτίσουμε μιὰ ποιητικὴ ἐγκυκλοπαίδεια, ὅπως γράφουμε καὶ σὲ ἄλλη στήλη. Σκοπὸς μας λοιπὸν εἶναι νὰ παρουσιάσουμε ὅλους τοὺς παλαιούς κρητικὲς ποιητὲς—καὶ ξεχασμένους καὶ ἀθνήατους. Δίγα βιογραφικὰ σημεῖωματα, λίγες γραμμὲς χαρακτηριστικὲς τοῦ ἔργου τους καὶ μερικὰ κομμάτια ἀπ' τὴν ἐργασία τους. Ἔτσι, καὶ θὰ ἐνώσουμε τὸ παρὸν μὲ τὴν παράδοση, τόσο χρειάζουμένη στὴ σημερινὴ ἐποχὴ μας, καὶ θὰ δώσουμε στοὺς ἀναγνώστες μας, κάθε διανοητικῆς δυνατότητας, μιὰ γνήσια πνευματικὴ τροφή.

Ἡ δουλειὰ ποὺ ἀναλαμβάνει τούτη ἡ στήλη εἶναι δύσκολη. Τὸ ξέρουμε. Δὲν ὑπάρχουν εὐκολὰ τὰ στοιχεῖα γιὰ μιὰ τέτοια ἐργασία. Ὑποσχόμεστε πὸς θὰ προσπαθήσουμε νὰ τὴν τελειώσουμε. Τίποτ' ἄλλο. Ἄν πάλλι...

Μετὰ τὴν, κατὰ τὸν παραπάνω τρόπο, παρουσίαση τῶν Κρητικῶν ποιητῶν, θ' ἀκολουθήσουν οἱ παλαιοὶ ποιητὲς τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, ἔτσι ποὺ νὰ γίνεῖ μιὰ πραγματικὴ ἐγκυκλοπαίδεια.

ΕΜΜ. Κ. ΣΤΡΑΤΟΥΔΑΚΗΣ

Παραθέτουμε τὸν πρόλογο τῆς ἐκδόσεως τῶν «Ἀπάντων» του, ποὺ ἔγινε στὸ Κάιρο, στὰ τυπογραφεῖα τῶν ἀδελφῶν Μενικίδου, μὲ ἐπιμέλεια τοῦ Ἰωάν. Κ. Στρατουδάκη.

«Καθῆκον ἐπιβεβλημένον θεωροῦμεν νὰ προτάξωμεν ὀλίγες λέξεις περὶ τοῦ ποιητοῦ ἀναφορικῶς πρὸς αὐτὸν τὸν ἴδιον καὶ ἰδίᾳ διὰ τὸ ἔργον του. Δι' αὐτοῦ ἐκκληροῦμεν δύο τινὰ πρῶτον θύομεν τὴν ὀφειλομένην σπονδὴν εἰς τὴν μνήμην του, καὶ δεῦτερον γνωρίζομεν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον, τὸν περὶ τὰ γράμματα κυρίως ἀσχολούμενον, τὴν φυσιογνωμίαν ποιητοῦ τὸν ὅποιον δυστυχῶς κακὴ μοῖρα ἀφήρησε μόλις ἀνερχόμενον τὰς κλιτίας τοῦ νεοελληνικοῦ Παρνασσοῦ.

Ὁ πατὴρ τοῦ ποιητοῦ Κωνσταντῖνος Στρατουδάκης, ἐκ Χανίων τῆς Κρήτης, εἶχε μεταναστεύσει εἰς Ἀθήνας κατὰ τὴν μεγάλην ἐπαναστάσιν τοῦ 1821, ὁπότε δολοκλήρος ἡ Ἑλλάς ἐξεγερούσα ἀπεινάζε τὸν τορρικὸν ζυγόν, ἐκεῖ δὲ εἰς τὸ ἴσοστέφες ἄστῳ εἶδε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ὁ ποιητὴς ἐν ἔτει 1854.

Καταγόμενος ἐκ τῆς ἠρωϊκῆς ἐκείνης νήσου τῆς τοσαύτης βαφείσεως ἐντὸς αἱμάτων καὶ ἀναπτυχθεῖς μέσα εἰς τὰς ἀφηγήσεις τῶν ἠρωϊκῶν κατορθωμάτων τῶν συμπατριωτῶν του, ἐπόμενον ἦτο ὁ νεαρὸς Ἐμμανουὴλ νὰ στρέφῃ ὅλην τὴν προσοχὴν καὶ νὰ

ἐγκλωπῶθῃ τὴν ιδέαν τῆς Πατρίδος. Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς ὅλα του τὰ ποιήματα στρέφονται πρὸς τὴν Μεγάλην αὐτοῦ Ἰδέαν.

Τοὺς πρώτους τοῦ στίχους ἔγραψε, παῖς ἔτι, ἐν Ζακύνθῳ, ἐνθα διέμενον ὁ πατὴρ του ὡς δημόσιος ὑπάλληλος. Ἀκολούθως ἐξεπόνησε τρεῖς ποιητικὰς συλλογὰς, ὧν ἡ πρώτη ἔτυχε πολλῶν ἐπαίνων ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ κατὰ τὸν ποιητικὸν διαγωνισμὸν τοῦ 1873.

Ὅταν ἐξεροράγη ἡ Κρητικὴ ἐπανάστασις τοῦ 1877, ὁ νεαρὸς ποιητὴς δὲν ἠδυνήθη νὰ μείνῃ ἀπλοῦς θεατὴς τῶν ἀγρίων δοκιμασιῶν, ἀλλ' ὑφίσταντο οἱ συμπατριῶταί του καὶ ἔσπευσε νὰ συμπολεμήσῃ μετ' αὐτῶν. Ὑπὲρ τῆς ἰδιαιτέρας πατρίδος του, τῆς ἀγαπημένης του Κρήτης, εἰργάσθη καὶ ἐπολέμησε παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ἀρχηγοῦ Σελίνου ἀειμνήστου Γεωργίου Κορκίδου, οὗ ὑπῆρξεν ἔμπιστος γραμματεὺς κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ταύτην, τῆς ὁποίας τὸ πρῶτον κήρυγμα ἐσάλπισεν ὁ Στρατουδάκης, κρούφα κατελθὼν εἰς τὴν ἠρωϊκὴν νῆσον μετὰ τοῦ Κορκίδου καὶ τεσσάρων ἄλλων ἀνδρείων πολεμιστῶν, οἵτινες διαπεραιωθέντες ἐκ τῆς Κρεμμυδαροῦς τοῦ Πειραιῶς δι' ἰστιοφόρου πλοίου ἀφίκοντο μετὰ ἐξαήμερον κινδυνώδη πλοῦν εἰς Σέλινον, ὁπόθεν ἐπὶ δύο περίπου μῆνας παρεσκευάσαν τὴν ἐπανάστασιν ἐκείνην, εἰς ἣν συνέβαλε τὰ μάλιστα ὁ ἐνθουσιώδης καὶ πολεμοχαρὴς ποιητὴς, διατελῶν εἰς ἀδιάλειπτον συνενόησιν καὶ ἀλληλογραφίαν μετὰ τῶν ἐν Ἀθήναις καὶ Κρήτῃ ἀρχηγῶν. Οὕτω δὲ διὰ φλογερᾶς προκηρῦξεως πρὸς τοὺς κατοίκους Σελίνου ἐν τῇ ὁποίᾳ διεξεδραγῶδε τὴν αἱματηρὰν ἱστορίαν τῆς πολυμάρτυρος νήσου καὶ ἐξῆρε τὸ φρόνημα τοῦ κρητικοῦ λαοῦ, ὑπεξέκαυσε τοὺς πρώτους σπινθῆρας τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος. Παραμείνας δὲ ἐκεῖ ἐπὶ δέκα ὅλους μῆνας παρευρέθη καθ' ὅλας τὰς γενομένας μάχας καὶ συμπλοκάς εἰς τὸ διαμέρισμα τῶν δυτικῶν ἐπαρχιῶν, εἰς ἃς διεκρίθη ἐν τῇ πρώτῃ πάντοτε γοαμίῃ. Ὁ Κορκίδης, εἰς μίαν αὐτόθι συμπλοκὴν, καθ' ἣν τῷ εἶχεν ἐμπιστευθῆ τὴν φρουρῆσιν ἐπικινδύνου θέσεως καὶ τὴν ὁποίαν ἀνέλαβε νὰ ὑπερασπίσῃ ἐπὶ κεφαλῆς εὐαρίθμων συμπολεμιστῶν, θαυμάσας τὸ θάρος τοῦ νεανίου τῷ ἐδώρησε τὸ ἴδιόν του ὄπλον εἰς ἐνδειξὴν ὑψίστης τιμῆς καὶ τὸν ὠνόμασεν ὀπλαρχηγόν του. Κατὰ τὰ διαλείμματα δὲ τῆς ἀνακαχῆς ἐκ τῶν κακουχιῶν, δὲν ἔπαυσεν ἀποστέλλων ἐκεῖθεν ζωηροτάτας ἐκθέσεις περὶ τῶν πολεμικῶν πραγμάτων εἰς τὰς ἀθηναϊκάς ἐφημερίδας. Ἐκεῖ, ἐν μέσῳ τοῦ πυρός καὶ τοῦ μένουσ τῶν μαχῶν, ἔγραψε τὰς «Κρητικὰς Ἐμπνεύσεις του» ἀποπνεύσας ὅλον τὸ θερμὸν αἴσθημα καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν Μεγάλην Πατρίδα.

Δυστυχῶς βάσκανος μοῖρα τὸν ἀφήρησε κατὰ Μάϊον τοῦ 1883 μόλις ἄγοντα τὸ 29ον ἔτος τῆς ἡλικίας του, καθ' ἣν ἐποχὴν κατεῖχε τὴν θέσιν τοῦ τμηματάρχου τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν.

Τὸ ποιητικὸν ἔργον τοῦ ἀειμνήστου Στρατουδάκη, ἂν καὶ ἀτελὲς περιέχει οὐχ' ἥττον στοιχεῖα ἀξιωματώτα. Ὅλα του ἐν γένει τὰ ποιήματα, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἀναφέραμεν, ἀπευθύνονται πρὸς τὴν Ἰδέαν

τῆς Πατρίδος. Παρ' ὅλην τὴν ἐπίδρασιν τῆς Παρασχικῆς σχολῆς ἢ ὁποία τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀπετέλει τὸν πολικὸν ἀστέρα τῆς ποιήσεως, τὰ ἔργα τοῦ Ἐμμανουὴλ Στρατουδάκης τὰ διακρίνει ἐλευθέρᾳ σκέψις καὶ ἀτομισμός. Ἄν ἡ τεχνοτροπία του ἠκολούθησεν τὴν προκεχαραγμένην ὁδόν, ἢ βάσις τῶν ποιημάτων ἐν τούτοις παρουσιάζει τὸν ποιητὴν τῶν μετέπειτα χρόνων. Εἰκόνας ζωηραὶ στενώτατα δεδεμένοι πρὸς ἀλλήλας, εὐχέρεια στίχου καὶ ἐκφράσεως κομψότης περὶ τὴν διατύπωσιν τοῦ λόγου, ἀποτελοῦν

«ΔΑΚΡΥΑ»

ΚΡΙΝΟΣ ΕΓΩ

Ἔνας κρῖνος στὸ λιβάδι
φυτρωμένος μὲς στὴ φτέρη
ἔπαιζε μὲ τὸ ἀγέρι
μυρωδάτος τῆς αὐγῆς·

Ἄνθιζα κ' ἐγὼ μιὰ ἡμέρα
ἤμουνα παιδάκι μόνο,
δὲν ἐγνώριζα τὸν πόνο
κ' ἐγελοῦσα χαρωπό.

Φεύγ' ἢ ἀνοιξη, τὰ χιόνια
ἔρχονται τὰ παγωμένα,
πέφτουν τ' ἀνθὴ μαραμμένα
εἰς τὸ διάβα τοῦ Βορριά.

Καὶ μιὰ ἡμέρα φθινοπώρου
ἔπεσε χλωμός ὁ Κρῖνος,
ἔλεσα καθὼς ἐκεῖνος·
ἐμαράθηκα κ' ἐγώ.

Ἐμμ. Στρατουδάκης

τὰ κυριώτερα στοιχεῖα τοῦ ποιητικοῦ του ἔργου.

Ἀπὸ τὸ ἀτελὲς ἔργον του, δύναται τις νὰ κρίνῃ ὅτι ὁ Ἐμμ. Στρατουδάκης δὲν ἐτάφη ἐντὸς τῶν σχολαστικῶν νόμων τῆς ἐποχῆς του, ἀλλ' ὑπῆρξεν ἐπαναστάτης τοῦ πνεύματος, ὅπως ὑπῆρξε καὶ ἐπαναστάτης ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας.

Δυστυχῶς ὁ θάνατος τὸν διέκοψε τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν θὰ μᾶς ἐξεπόμεναι το ὠραιότερον μέρος τοῦ ἔργου του».

Εἰς τὰς Χελιδόνας

Τώρα πού ἀνθισε ἡ γῆ κ' ἐλιώσανε τὰ χιόνια,
Ὅπου τ' ἀγέρι τοῦ Μαγιοῦ τὸ κύμα χαρακώνει,
Καλῶς τὰ ταξειδάρικα μικρά μου χελιδόνια...
Ἄκουστε πὼς τὰ χαιρετὰ γλυκά, γλυκὰ τ' ἀηδόνι.
Ζευγαρωτὰ διαβαίνουνε, πετοῦν εὐτυχισμένα
Στὰ ρόδα τ' ἀνθισμένα.

Ἄχ! πὼς σὰς ἀναζήτησα στὴ μαύρη ἐρημίά μου!
Ἐβλεπα ἔρημη τὴ φωλιά νὰ τὴν σκεπάζῃ χιόνι
Κ' ἐνόμιζα πὼς ζώνουνε οἱ πάγοι τὴν καρδιά μου...
Τώρα τὰ νέφη ἐσκόρπισαν, ἡ ἀνοιξη σιμώνει,
Σὰς περιμένει ἡ φωλιά, κ' ἐγὼ σὰς περιμένω,
Ἐδῶ πού μόνος μένω.

Καλῶς τα μὲ τὸ ταῖρί τους, μὲ τὸ γλυκό τους ταῖρι...
Μὲ χίλια ἀγριογούρουδα μοσχοβολοῦν οἱ κάμποι,
Παίζει τρεχάτο στὰ κλαδιὰ τοῦ Ζέφυρου τ' ἀγέρι,
Κι' ἀπάνω στὸ τριαντάφυλλο ἀγνὴ δροσοῦλα λάμπει.
Καλῶς τα, ἔνα, ἔνα...

Νὰ χτίσουν τὴ φωλίτσα τους, νὰ ζοῦν εὐτυχισμένα.

Ἐμμ. Στρατουδάκης

ΜΕΛΑΧΡΟΙΝΗ

Μὲ τὸ μελαχροινὸ κορμί πού μύρια κάλλι
ἔχει, μαῦρα μαλλάκια ἄλυσσοδέσετέ με
αἰώνια. Μάτια πού στὴν λαμπράδα τὸ κρυστάλλι
ἔσπερνάτε, μὲ τὴ φωτιά σας κάψετε με.

Καὶ χέρια ἔσεἰς χυτὰ, φιδίσια, ζώσετέ με
καὶ μέσα στὴ γλυκόσφιχτή σας τὴν ἀγκάλι
συντριμένο κι' ἀνέλπιδο κρατήσετέ με
καθὼς κραταίει τὸ ναυαγὸ στέρεο ἀκρογιάλι.

Ροδόφυλλα πρὸς τὴν πρωϊνὴ δροσιά, ἀνοιχτεῖτε
χειλάκια, ἀπὸ τὴ φλόγα τοῦ ἔρωτα φρυγμένα,
κ' ἔσεἰς τὸ θεῖο πιετὸ κερνώντας με, νὰ πιεῖτε.

Κι' ἀπάνω στὰ παρθενικὰ γυρμένους στήθη,
ὦ, ἄς βρῶ καὶ τὸν ἀξύπνητο, ἀκούοντας ἔσένα
στόμα, νὰ μοῦ ἱστορεῖς τῆς ζωῆς τὸ παραμῦθι.

Ἄγ. Καλοκαυρινός

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΙΗ Α Α ΙΗ Ν Ο Υ (1)

— Πάλι για καταχανάδες* λείεις, θειά; Νά κάμης θέλεις τὰ κοπέλια νὰ φοβοῦνται καὶ νὰ μὴ βγαίνου-νε τὴ νύχτα ὄξω νὰ κατορθοῦνε, παρὰ θὰ τὰ κάνουνε μέσα στὸ σπίτι. Κι' ἄφης μουντονά, παρὰ θὰ τὰ κάμης νὰ μὴν πηαίνουνε τὴ νύχτα νὰ μετασασκίζουνε* τὸ νερὸ στοὶ καστανιές καὶ θὰ πηαίνης ἢ γι—ΐδια, γῆ ὁ μπάρπας μου, νὰ τὸ μετασασκίζετε.

— Ντά, ἐσεῖς ποὺ μάθετε δυὸ κολ-λυβογράμματα — πῆγαινα τότε στὴ β' τάξη τοῦ Γυμνασίου—δὲν πι-στεύετε πρᾶμα καὶ τὰ κάνετε οὐλα ψόματα, παρὰ θαρροεῖτε, μὲ τὸ Θεό, πὸς τὰ κατέτε οὐλα κι' ἐμεῖς εἴμαστε μπισμπιτουές* ζωντόβολα.

— Μὰ τοῦ πιστεύεις, ἐσὺ θειά, τοὺς καταχανάδες; τὸ εἶδες κι' αὐτὰ φορὰ μὲ τὰ μάτια σου;

— Παρὰ δὲν τὸ εἶδα; Ἐτσά, θαρροεῖς, τοῦ νοῦ μου κουβεδιάζω, σὰν νάμα κι' αὐτὰ κουζουλή, γῆ παράωρη*. Κάτσε ν' ἀκούσης νὰ σᾶς-ε-πῶ ἀπὸν τόδα, θεόφυχα μου, μὲ τὰ μάτια μου κι' ἀνὲ σᾶς-ε-λέω ψόματα νὰ μὴ φτάξω τὴν ἡμέρα τοῦ Λαμποῦ, ἀπὸν κοντοφτάνει.

Καὶ ἡ θεία Κοκόλυνα ἄρχισε τὸ νάκλι* τοῦ Λαμποῦ:

— Ὅντε-ν-ἐπρωτόρθα νύφη ἔπασέ,* ἦτονε πέντε μέρες πρωτότερα ἀπο-θαμένη, Θεὸς σχωρέστη, ἡ γρὰ Ἄνεζηνια, ποὺ ἔδιαε* σ' ἐκείνονε τὸ κατάλυμα* πολλὰ χρόνια. Τὴν ἐθάψανε στὸν Ἅγιο Μάμα. Στοι σαράντα ἄπάνω, τὴν βραδυιὰ ποὺ τοῦ κάμανε τὴ λουτρογιά τση, ἐκειὰ ποὺ καθόμαστε στὴν καμινά-δα καὶ πυριονουμάστονε, γροικου-με ἀπ' ἔξω στὸ καρντιρίμι, σὰ νὰ βγαίνε κι' ἀργὰ ἀργὰ κι' ἐ-χτύπα τὸ κουμπιστήρι του στοὶ πέ-τρος.

«Παιδιά,* λέμε, ποιὸς νάναί σ' ἔτσα ὥρα καὶ μ' ἔτσα κρύος, ἀπὸν πορπατεῖ ἔξω στὸ καρντιρίμι κι' ἀπὸν, κατὰ τὸ φανεῖς,* εἶναι καὶ γέ-ρος, γιατί βαστᾶ κουμπιστήρι.»

Δὲν τόχαμε ἀποκωμένο καὶ θω-

ροῦμε τὴ λαίηνα,* ἀπὸν τὴ βάνα-με σ' ἐκείνονε τὸ καυτόνι*, καὶ φεύγει ἀπὸν τὴ λαίηνα καθίστρα, καὶ πᾶει ὁ πόρος κάτω καὶ ὁ πάτος ἀπάνω δίχως νὰ χυθῆ σταλιὰ νε-ρό! Κρυώσαμε οὐλοὶ ἀπὸ τὸ φόβο-μας κι' ἐγινήκαμε κίτρο νοὶ σὰν τὸ κερὶ. Μόνον τὸ μακαρίτη τὸ λάλο* σας δὲν τὸν ἔκοψε ὁ φόβος, παρὰ σηκώθηκε νὰ πᾶ ἐκειὰ ποὺ ἦτονε ἡ λαίηνα μπουμπουρισμένη*. Καὶ τότες γροικου-με τὴ λαίηνα κι' ἄρχι-σε νὰ λαφτακᾶ* καὶ τὸ ραβδί νὰ καταχτυπᾶ πάλι στὸ καρντιρίμι. Ἄρχισαμε οὐλοὶ καὶ ἔσταυροκο-πιουμάστε καὶ σοντηρούσαμε* ἀμίλη-τοι ὁ ἕνας τὸν ἄλλο μας.

Ὁ λάλος σας γιὰ νὰ μᾶς-ε-δώ-ση κουζάγιο, λέει:

«Ἀμέτε νὰ κοιμηθῆτε. Κι' αὐτοὶ ἀτσουπᾶς* ἦτανε καὶ οἱ ἀτσουπάδες δὲν πειράζουνε, παρὰ κάνουνε ἔτσα χωρατάδες».

Ἐγὼ νὰ σᾶς-ε-πῶ τὴν ἀλήθεια δὲν ἐκοιμήθηκα καθόλου κείνηνα τὴ βραδιὰ.

Ταυτέρου* τόπαμε στοὶ γειτό-νους καὶ μᾶς εἶπανε κι' αὐτοὶ, πὸς ἐβροῆκαμε τὴ λαίηνα τῶνε μπουμπου-ρισμένη. Δὲν περάσανε δυὸ μέρες κι' ἔρχεται ὁ βοσκὸς μας, ἕνας ντελικανῆς* 25 χρονῶ, μιὰ ὥρα νύ-χτα στὸ σπίτι, ξεγλωσσιμένος ἀπὸ τὸ φόβον του καὶ τὸ πολὺ γλάκιο* καὶ μᾶς -ε-λέει, πὸς ὄντε-ν-ἐπέρνα ἀπὸν τὸν Ἅγιο Μάμα, εἶδε νὰ βγαίνει ἀπὸ ἕνα μνήμα, μιὰ γρὰ μ' ἕνα κουμπιστήρι κι' ἐπῆρε ὄθεν* τὴν γειτονιά.

Δὲν τόχε καλοπωμένο καὶ θω-ροῦμε πάλι τὴ λαίηνα ν' ἀνωκατί-ζεται. Μὰ, ἀπὸν τὰ λόγια τοῦ βο-σκοῦ, κατάλαβε ὁ λάλος σας, πὸς εἶναι καταχανεμένη ἡ γρὰ Ἄνεζη-νιά κι' ἔρχεται καὶ μᾶς-ε-κάνει τούτους-σας- τὸ ἄνοστον χωρα-τάδες καὶ λέει: «Δῶστε μου, μωρέ, ἕνα ἀφτούμενο δαυλὸ νὰ τση τονὲ βάλω στὸν κ.....».

Μὲ τὸ λόγο ἀκούσαμε πάλι τὴ λαίηνα νὰ λαφτακᾶ καὶ τὸ ραβδί νὰ χτυπᾶ στὸ καρντιρίμι. «Σάικα,* εἶ-πε ὁ λάλος σας, εἶναι ἡ γρὰ Ἄνε-ζηνιά κι' ἐκαταχάνεψε ἡ κακομοί-

ρα. Ποιὸς κατέει ἦντ' ἁμαρτία ἔχει καμωμένη καὶ παιδεύεται καὶ τὸ κορμί τση καὶ ἡ ψυχὴ τση».

Μὰ, κατὰ τὸ φανεῖς, ἐφοβήθη-κε καὶ δὲν ἐξανάρθε μπλὶὸ νάμαστε ξυπνητοί. Κάθε ταυτέρου ὅμως βρῖ-σκαμε τὴ λαίηνα ἀνωκατισμένη καὶ τὸ νερὸ χυμένο. Κι' ἄς το δα ποὺ μᾶς ἔχυνε τὸ νερὸ, ἀπὸν τὸ κουβα-λούσαμε στὸ νῶμο μας τόση γῆ καὶ κόσμον, παρὰ ἔπρεπε κάθε μέρα νὰ κάνουμε ἀλουσιὰ καὶ νὰ πλύνωμε τὴ λαίηνα, ἀπὸν μᾶς τσηνὲ ἐμαγάρι-ζε. Ἄρχισαμε ὕστερα καὶ τὴ χόνα-με πὸτ' ἐδῶ πὸτ' ἐκεῖ, μὰ πάντ-την ἐβροῖσκε. Τὸ ἴδιο ἔκανε καὶ μὲ τὴν λαίηνα οὐλῆς τση γειτονιάς. Γι' αὐτὸ τὴν ἐλέγαμε οὐλοὶ Λαμποῦ. Ἐσυνηθίσαμε τὸ παράξενο αὐτὸ χωρατὸ καὶ δὲν μᾶς ἔκανε πιὰ κι' αὐτὸ ἐντύπωση.

Ἦτονε περασμένος κάμποσος καιρὸς καὶ νὰ κι' ἔρχεται στὸ χω-ριό μας ὁ Δεσπότης. Ἐξώμεινε* στὸ σπίτιμας καὶ θάκανε λουτρογιά στὸν Ἅγιο Μάμα. Τοῦ παμε γιὰ τὴ γρὰ τὴν καταχανεμένη καὶ μᾶς εἶπε νὰ τὴν ξεθάψωμε τὸ δὲ ταχιάς, γιὰ νὰ τση διαβάση. Καί, τὴν ὥρα ποὺ ἐλουτρούγα ὁ Δεσπότης, ἀνοιξε ὁ λάλος σας τὸ μνήμα κι' ἦντα νὰ δοῦνε! Ἡ Ἄνεζηνιά ἦτονε σὰν τὴν ὥρα ποὺ τὴν ἐθά-ψανε! Οὐλοὶ ἀποκρημαστήκαμε γύ-ρω γύρω ἀπὸ τὸ μνήμα, νὰ τὴ δοῦνε κι' ἀποθαμάξανε.

Μὰ σὲ λίγο βγῆκε ὁ Δεσπότης ντυμένος μὲ τὰ χρουσὰ του ροῦχα, μὲ τὴν μίτρα του καὶ τὴν πατερίτσα του, καὶ τση διάβασε τὴ συχωρετι-κὴ εὐχὴ. Τὴν ἐσταύρωσε τρεῖς φο-ρὲς μὲ τὴν πατερίτσα του κι' εἶπε νὰ ποῦμε οὐλοὶ «ὁ θεὸς νὰ τση συ-χωρέση».

Ἀπὸ τότες καὶ πέρα οὐχάσε ἡ κακομοίρα καὶ συχάσαμε κι' ἐμεῖς κι' οἱ λαίηνες μας. Καὶ μιὰ φορὰ ποὺ ἀνοίξανε τὸ μνήμα, νὰ βάλου-νε ἕνα ἀκροσυγγενῆ τση, τὴν βοῆκα-νε χωνεμένη. Νὰ τὸ κατέτε, μωρέ κοπέλια, πὸς ὅποιος βλαστημᾶ τὴ μίαν-α του γῆ τὸν κύρη του, γῆ στοὶ παπάδες, δὲ λυώνει τὸ κορ-

(Συνέχεια στῆ σελίδα 12)

(1) Κότταξε στὸ τέλος τῆς σημει-ώσεως γιὰ τὴν ἐρμηνεία τῶν λέξεων.

ΤΑ ΛΑΛΙΑ ΜΑΤΙΑ

Πώς τούς έσμιξε ή τύχη, εκείνες τις μέρες... τις άχρωμες βασανισμένες μέρες τής κατοχής. Τις όμοιες μέρες, τις πολλές. Τή Βάνια, τόν Άλέκο και τόν Πέτρο.

* * * * *

Ο Πέτρος πολεμούσε στή Δυτική Μακεδονία κι' όταν έσπασε τó σερβικό μέτωπο πήρε τó δρόμο τής φυγής μαζί με τούς άλλους φαντάρους. Στην αρχή κουβαλούσε τó γυλιό του. Ήταν ένας βαρύς φουσκωμένος γυλιός κι' ο Πέτρος είχε σκαρφλώσει σ' ένα νωθρό τρακτέρ του λόχου. Μιά σκέψη λικνιζόταν στή βουή του, νά γλυτώσει τά γερμανικά άεροπλάνα. Όμως ο δρόμος ήταν μακρύς και τó πετρέλαιο τέλειωσε. Τά τρακτέρ κατεστράφηκαν κι' έμειναν. Ο Πέτρος φορτώθηκε τó γυλιό και πήρε τó δρόμο με τά πόδια. Πότε-πότε σκαρφάλωσε στά έγγλέζικα αυτοκίνητα. Μόνο πού οί γερμανοί βομβάρδιζαν τ' αυτοκίνητα κι' ο θάνατος φύτρωνε στους δρόμους. Μόνος μπορούσε νά τρέξει, νά ξεπλωθεί, νά κρυφτεί. Έτσι ο Πέτρος παράτησε τó δρόμο και πήγαινε μέσα στά χωράφια. Και πέταξε και τó γυλιό. Δυπήθηκε πολύ πού τόν πέταξε, μ'α δέ γινόταν αλλοίως. Πολλές φορές γυρονοσε και τόν κύταζε, ώσπου χάθηκε ανάμεσα στους τόσους άλλους πεταμένους γυλιούς. Κι' ή πρώτη μελαγχολία αναδεύτηκε κυριαρχικά στήν ψυχή του, έτσι πού ήταν άδεια. Μιά άτομικιά, πολύ δικιά του μελαγχολία. Ο γυλιός ήταν ο πιδ καλός έαυτός του. Γιομάτος ρούχα. Όμορφα πλεχτά τής μητέρας και τής αδελφής. Άκόμα ευώδιαζαν απ' τή στοργική ζεστασιά του μακρυνού αγαπημένου σπιτιού. Απ' τήν ανάμνηση τής παληάς ειρηνικής ζωής, από τά όνειρα και τις έλπίδες. Ήταν ακόμα γιομάτος με τρυφερότητα πού έρχόταν από λεπτά κοριτσίστικα χέρια. Γράμματα και φωτογραφίες. Έρχόταν από άγνωστες πόλεις και χωριά, ταξίδευε κι' έρχόταν σ'ό μέτωπο. Έφερνε μία περιέργη αίσθηση. Νοσταλγία και στοργή, για

τούτα τά μακρυνά κορίτσια πού δέν τó γνώριζαν. Είχε λοιπόν τόσα πολλά πράγματα, ήτανε βαρύς, κινδύνευε ή ζωή, έπρεπε νά τόν πετάξει. Και τόν πέταξε.

Οί γονείς και τ' αδέλφια του Πέτρου ήταν στή Θεσσαλονίκη. Δέ μπορούσε όμως νά πάει εκεί, ή πόλη έπεσε. Τράβηξε για τήν Άθήνα. Έστερα κύματα—κύματα οί φαντάροι πηγαίνανε για κεί. Και κάποια μέρα έφτασε στήν Άθήνα. Βρώμικος, πεινασμένος και με κάτι κουρασμένο μέσα του. Ανακατώθηκε μ' άλλους και πήγε όπου τόν έσυραν. Τους μαζέψανε σ' ένα στρατόπεδο. Πλύθηκε, έφαγε, πήρε καθαρά ρούχα. Ξεκουράστηκε κι' έννοιωσε λιγάκι ν' αλαφραίνει. Έμμοιαζε πάλι σάν άνθρωπος. Και σ'α νά ξεθάρρεψε. Αρχισε ν' ανεβαίνει στήν Άθήνα. Νάτανε νά εβρισκε κάποιο γνωστό... Πριν απ' τόν πόλεμο μία φορά κατέβηκε στήν Άθήνα, μαθητής γυμνασίου. Μ'α δέ θυμότανε διευθύνσεις κι' έψαχνε στά τυφλά. Δέ βρήκε κανένα, ίσως και νάχουνε σκορπίσει με τόν πόλεμο. Έμεινε λοιπόν σ'ό στρατόπεδο. Δέν ήτανε κι' άσχημα.

Μιά στυφή μέρα έφτασαν οί Γερμανοί, τότε τους δώσανε άπολυτήρια. Τó στρατόπεδο πρέπει νά διαλυθεί, είπανε. Κι' έπρεπε ακόμα νά θρουν πολιτικά ρούχα. Όσοι γυρονοσαν με στολή θά πιάνονταν, είπανε πάλι οί Γερμανοί και τους έδιωξαν. Ο Πέτρος πήρε τó απολυτήριο κι' ανέβηκε στήν Άθήνα. Άγόρασε ένα παληό σακκάκι κι' ένα πανταλόνι. Οί άρβύλες του ήτανε καινούργιες.

Η Άθήνα ζύπνησε σκυθρωπή. Τó ανοιξιάτικο πρωί πίκριζε σ'ό στόμα. Οί άνθρωποι δέν είχανε ακόμα συνηθίσει τους Γερμανούς. Ωστόσο ώρα με τήν ώρα ανακατεύονταν στή ρουτίνα τής ζωής.

Ο Πέτρος έβηκε ένα παληό ξενοδοχείο σ' ένα στενό δρομάκο. Του έδωσαν ένα στρώμμα κάτω απ' τή σκάλα. Δέν είχε πολλά λεφτά και ήτανε φτηνά. Έτσι άφησε πάνω σ'ό κουλουριασμένο στρώμμα τó

δέμα με τά στρατιωτικά ρούχα, τά δυό—τρία εσώρουχα και τις λίγες κονσέρβες. Και βγήκε πάλι στους δρόμους, κι' έσερνε ανάμεσα στους ξένους ανθρώπους τήν καινούργια κούραση πού άρχισε ν' αναδεύεται στή ψυχή.

Ήταν ή δεύτερη μελαγχολία τής ζωής του. Ο Πέτρος δέν είχε κλείσει ακόμα τά 19. Μόλις τέλειωσε τó γυμνάσιο πήγε έθελοντής και βρέθηκε σ'όν πόλεμο. Ήταν ή πρώτη φορά πού έφευγε μακριά απ' τó σπίτι, απ' τó δωμάτιό του με τή βιβλιοθήκη κι' απ' τά στοργικά μάτια τής μητέρας. Όμως μέχρι τώρα δέν τόν έννοιωσε. Βρέθηκε ανάμεσα σ' άλλους στρατιώτες, σάν και κείνον. Μεγάλοι πού τους περιέμενε ή γυναίκα και τά παιδιά, μικροί πού τους περιέμενε ή ζωή. Ήτανε πάλι μία οικαγένεια, μία παρέα, με καύμους και μ' έλπίδες και με χαρές. Κι' ύστερα από παντού πρόφταιναν οί καινούργιες έντυπώσεις. Έτσι δέν είχε νοιώσει τó χωρισμό. Τούτη στεκότανε ή πρώτη φορά πού άνάπνευε ολομόναχος, ολομόναχος, ολομόναχος. Μέσα σ'ε μία μεγάλη πόλη χωρίς κανένα γνωστόν. ερόνταν ανάμεσα σ'ε μία ξένη όνουή και δέ θ'α βρισκόταν ένα στόμα νά ρωτήσει και νά γνωιαστεί. Και μ' ένα θάρρος πού όλο λιγόστευε, γιατί λιγόστευαν τά ρούχα και τά λεφτά. Και με μία σκέψη πού στραγγάλιζε τó μυαλό: Τι θάτανε νά κάνει όταν τελειώσουν και τούτα; Κι' ήταν ή δεύτερη μελαγχολία πού έσκαφε τήν καρδιά και πήγαινε νά βρει τó ζεστό αίμα.

Όλες τις μέρες γυρονοσε στους δρόμους και προσπαθούσε νά θυμηθεί. Νάτανε τουλάχιστο κάποιος γνωστός... Όλοένα γυρονοσε στους δρόμους. Κάποτε νόμιζε πώς ή μνήμη ζωντάνευε. Χτυπούσε τότε μία πόρτα και ζητούσε ένα όνομα.

(Η συνέχεια σ'ό επόμενο)

ΚΩΣΤΑΣ Κ. ΔΗΜΑΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΕΣ ΚΑΙ

Ρ. ΚΙΠΛΙΝΓΚ

“Έχουν γίνει πολλές μεταφράσεις στην ελληνική του περίφημου ποιήματος του Άγγλου ποιητή Ρ. Κίπλινγκ «Αν μπορείς...». Όλες όμως έχουν προσπαθήσει—όπως είναι και τό σωστό—ν’ αποδώσουν τὸ ρυθμό, τὰ μέτρα, τὴν ἔκφραση, τοῦ ποιήματος γιατί πρώτ’ ἀπ’ ὅλα ποίηση θὰ πεί ἔκφραση. Δυστυχῶς κι’ ἐδῶ, ὅπως και σὲ κάθε ποίημα, παρεμβαίνει τὸ ἀμετάφραστο τῆς ποίησης. Γιατί μὲ τὸ νὰ ἔχουν στρέψει οἱ μεταφραστὲς τὴν προσπάθειά τους στὴν ἔκφραση, ἔχουν παραμελήσει ἀρκετὰ τὸ περιεχόμενο, τὶς ἰδέες τοῦ ποιήματος. Καὶ τοῦτο δὲ θάταν τόσο σημαντικὸ σὲ ποιήματα μὲ ἕνα ἀσαφὲς συναισθηματικὸ περιεχόμενο. Στὸ «Αν μπορείς...» ὅμως τοῦ Κίπλινγκ τὸ θάρρος πέφτει στὶς ἰδέες, στὴ σκέψη, τοῦ συγγραφέα.

Ἡ ἀγγλικὴ γλῶσσα μπορεί νὰ θεωρηθεῖ κατ’ ἐξοχὴν γλῶσσα τῆς ποίησης. Μὲ τὸ πλῆθος τῶν μονοσυλλαβίων καὶ δισυλλαβίων λέξεων τῆς, καὶ τῶν ἰδιωτισμῶν, μπορεί νὰ δημιουργήσῃ μιὰ νοηματικὴ ἐξέλιξη κι’ ἕνα ἡχητικὸ ἀποτέλεσμα, θαυμάσιό μὰ, ἀληθινὰ, ἀμετάφραστο. Ἔτσι σὲ μιὰ μετάφραση

ἀγγλικοῦ ποιήματος, κι’ ἰδιαίτερα τοῦ «Αν μπορείς» ἡ μετάφραση εἶναι ἀδύνατο νὰ πετύχει καὶ τὰ δύο: περιεχόμενο κι’ ἔκφραση.

Στὴν παρκατάτω μετάφραση προσπάθησα ν’ αποδώσω μόνο τὶς ἰδέες τοῦ ποιητή. (Ἔτσι ὅσοι ἔχουν τὶς ἄλλες μεταφράσεις, θάχουν μιὰ πλήρη ἰδέα, μὲζὺ μ’ αὐτές, τοῦ ποιήματος). Προσπάθησα, ὅμως, ν’ αποδώσω τὶς ἰδέες ὅπως εἶναι γραμμένες στὸ ποίημα. Δηλαδή μεταχειρίστηκα, ὅσο εἶναι δέβαια δυνατό, τὴν ἴδια συντακτικὴ τοποθέτηση τῶν λέξεων, κράτησα τὴ σειρά πού ἔχουν στὸ ποίημα, προσπάθησα νὰ μὴν ἀγνοήσω τοὺς ἰδιωτισμούς. Ἀκόμα μεταχειρίστηκα λέξεις πού ν’ ἀποδίδουν πληρέστερα τὸ νόημα τῶν ἀντίστοιχων ἀγγλικῶν καὶ νάχουν τὸν ἴδιο ἀριθμὸ συλλαβῶν. Παρ’ ὅλα ταῦτα δὲ λέω ὅτι κατώρθωσα τίποτα. Ἀπλὰ παρουσιάζω μιὰ μετάφραση τοῦ περίφημου «Αν μπορείς...»

Ὁ Ρ. Κίπλινγκ, ἄγγλος ποιητῆς καὶ πεζογράφος, γεννήθηκε στὴ Βομβάη στὰ 1865 καὶ πέθανε τὸ 1936 στὸ Λονδίνο.

Κ. Δ.

ΑΝ ΜΠΟΡΕΙΣ

“Αν μπορείς νάχεις τὸ μυαλό σου ὅταν ὄλοι γύρω σου ἔχουν χάσει τὰ δικά τους καὶ κατηγοροῦν σένα γι’ αὐτὸ ἂν μπορείς νὰ ἐμπιστεῦσαι τὸν ἑαυτό σου ὅταν [ὄλοι οἱ ἄνδρες ἀμφιβάλουν γιὰ σένα, μὰ καὶ νὰ δέχεσαι τὶς ἀμφιβολίες τους.

“Αν μπορείς νὰ περιμένεις καὶ νὰ μὴν κουράζεσαι περιμένοντας ἦ, ὄντας ψεῦτες τριγύρω, νὰ μὴν μπλέκεις στὰ [ψέματα, ἦ, ὄντας μισημένος, νὰ μὴ δίνεις μερίδιο στὸ [μίσος, καὶ ἀκόμα νὰ μὴ φαίνεσαι πολὺ καλός, οὔτε [νὰ μιλάς πολὺ σοφά.

“Αν μπορείς νὰ ὀνειρεύεσαι—καὶ νὰ μὴν κάνεις [τὰ ὄνειρα κύριό σου.

“Αν μπορείς νὰ σκέφτεσαι—καὶ νὰ μὴν κάνεις [τὶς σκέψεις σκοπὸ σου.

“Αν μπορείς νὰ συναντιέσαι μὲ τὸ Θρίαμβο καὶ [μὲ τὴ Συμφερά καὶ νὰ μεταχειρίζεσαι αὐτοὺς τοὺς δυὸ ἀπα- [τεῶνες ἀκριβῶς τὸ ἴδιο.

“Αν μπορείς νὰ ὑποφέρεις ν’ ἀκοῦς τὴν ἀλήθεια [πού ἔχεις πεί διαστραμμένη ἀπ’ τοὺς κατεργάρηδες γιὰ νὰ κά-

[μουν μιὰ παγίδα γιὰ τοὺς ἀνόητους, ἢ νὰ παρατηρᾷς τὰ πράγματα, πού ἔχεις δώσει τὴ ζωὴ σου γι’ αὐτὰ, σπασμένα, καὶ νὰ σκύβεις καὶ νὰ τὰ χιτίζεις πάλι μὲ φθαρμένα ἐργαλεῖα.

..*

“Αν μπορείς νὰ κάνεις ἕνα σωρὸ ἀπ’ ὅλα τὰ [κέρδη σου καὶ νὰ διακινδυνεύεις πάνω τους μιὰ ριζιά— [καὶ νὰ σκορπᾷς, καὶ νὰ χάνεις, καὶ ν’ ἀρχίζεις πάλι ἀπ’ τὸ ἄλφα, καὶ ποτὲ νὰ μὴν ἀναστενάζεις μιὰ λέξη γιὰ τὰ [χαμένα σου,

“Αν μπορείς νὰ δυναμώσεις τὴν καρδιά σου καὶ [τὰ νεῦρα καὶ τοὺς μῦς γιὰ νὰ ὑπηρετοῦν τὸ μακρὺ σου γύρο, ἀφοῦ θά- [χουν ξεφλήσει, κι’ ἔτσι νὰ κρατιέσαι ὅταν δὲν ὑπάρχει τίποτα [μέσα σου ἐκτὸς ἀπ’ τὴ θέληση πού λέγει σ’ αὐτὰ «Κρα- [τηθῆτε!»

..*

“Αν μπορείς νὰ μιλάς μὲ τὸν ὄχλο καὶ νὰ κρα- [τᾷς τὴν ἀρετὴ σου ἢ νὰ μιλάς μὲ Βασιληάδες—χωρὶς χάσιμο τοῦ [κοινοῦ μυαλοῦ, ἂν οὔτε ἐχθροὶ οὔτε ἀγαπημένοι φίλοι μποροῦν

ΣΠΑΝΙΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

[νά σέ βλάψουν,
ἄν ὄλους τοὺς ἄνδρες τοὺς ὑπολογίζεις, ἀλλὰ
[κανέναν πάρα πολύ'
ἄν μπορεῖς νὰ γεμίσεις τὸ ἀνηλέητο λεπτὸ
μέ ἐξήντα δευτερολέπτων ἀξία ποὺ ἀπομακρύν-
|θηκε, (τότε*)
Δικὴ σου εἶναι ἡ Γῆ καὶ κάθε τι ποὺ εἶναι πά-
|νω της

καί—ποὺ εἶναι τὸ περισσότερο—θᾶσαι ἕνας
[“Ἄντρας, Γιέ μου!

Μετάφραση: ΚΩΣΤΑ Κ. ΔΗΜΑ

*Τότε=δὲν τὸ ἔχει τὸ κείμενο, τὸ σημείωσα γιὰ
τὴν καλύτερη κατανόηση.

ΑΝΕΚΔΟΤΟ*

“Ἀχ! Βάλε τὰ χερᾶκια σου
στὴν ἀγκαλιά μου πάνω.
Τὰ πάγωσε ὁ κακὸς χιονιάς
κι' ἐγὼ θὰ τὰ ζεστάνω.
‘Ακούμπησ’ τὰ χερᾶκια σου
κι' ὕστερα σκύψε. Ἰδέσ τα :
πὼς ροδοκοκκινίησανε
ἀπ' τῆς καρδιάς τὴ ζέστα!
Τὶ λές ;... ἐμένα μ' ἔκαψεν
ἡ φλόγα, καὶ δὲ φτάνει
τὰ δυό σου τὰ τοσοῦλικά
χερᾶκια νὰ ζεστάνει ;

Ν. ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ

*—‘Ανέκδοτοι στίχοι.

ΑΠΡΙΛΗΣ*

Πνίγεται ὁ κῆπος στὴ βαθειὰ γαλήνη
καὶ λούζετε στοῦ φεγγαριοῦ τὸ φῶς'
ὁ πόνος ξεγελάστηκε ὁ κορυφὸς
στὴ ματωμένη τῆς ψυχῆς μου κλίνη
κι' ἀποκοιμήθη' καὶ τοῦ ψέλνει ἡ κρήνη
γλυκὸ νανούρισμα. Σὰν ἀδερφὸς
ὁ κρίνος παραστέκει, σὰν τροφὸς,
στὴ γλάστρα, τ' ἀνθισμένο μπουγαρίνι.

Τ' ἄστρα κυλήσαν πάνω στὰ γεράνια
—διαμάντια λαμπερά' εὐωδιῆς σμιχτῆς
ψηλώνουνε στὰ χάη' λὲς ἀνοιχτῆς
μείναν οἱ πόρτες ὄλες ἀπ' τὰ οὐράνια
τὴ νύχτ' αὐτῆ, καὶ χύθηκαν ἐχτός,
μάγια, καὶ θάματα, κι' ὄνειρατα... σωρὸς!

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΖΑΔΕΣ
(*Ἐπαινος «Μορφῶν» Θεσ)νίκης)

*—‘Ανέκδοτοι στίχοι.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

VI

Κάποια διάθεση περιπλανήθηκε
κι' ὁ ἀέρας τίναξε
τὰ μαλλιά τῆς τριανταφυλλιᾶς.

«Ἐνα κλωνάρι ἰξὸς μὲς τὸ μεσημέρι
σημαίνει μιὰ φλυαρία χαδιῶν».

VIII

Πάνω στὰ κυπαρισσόμηλα
εὐδαιμονίζεται ἡ χαρὰ τῶν πουλιῶν,
κάθε μεσημέρι.

Γύρω ἔμεινε κάτι
ἀπὸ τὴν πρωϊνὴ συστολὴ τῶν ἀνθῶν.

“Ὅλα σμίξανε καὶ γίνανε μιὰ μουσικὴ.
Ν. ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗΣ

ΟΡΘΡΙΝΟ

Μιὰ τεθλασμένη θεωρία ἀποχρώσεων,
πνίγεται στὸ πέλαγος.
Οἱ γλάροι συνθέτουν τραγούδια ἰλαρῆς σιγῆς,
μὲ τὴ νοσταλγία τοῦ διαστήματος.
Μᾶς δένει ἡ μοῖρα τῆς θάλασσας,
ποὺ θροεῖ στὶς ψυχές μας.

II

Κάτι συμφωνίες αἰσθημάτων,
ταξιδεύουν στὸ ἄπειρο,
πάνω σὲ γαλάζιο φόντο, τῆς πρωΐας
«ἰερός λιτανεῖες σιγῆς».

ΜΑΝΩΛΗΣ ΔΟΥΛΓΕΡΑΚΗΣ

ΑΡΓΑΣΤΗΡΙ - ΑΡΓΑΛΕΙΟΣ*

Λένε πώς όλα τὰ κομμάτια καὶ σύνεργα τοῦ ἀργαστηρίου εἶναι 101 καὶ μισό! Τὸ μισό, εἶναι ἓνα κομμάτι φτερό πού τὸ μεταχειρίζονται στὴ σαβίττα γιὰ νὰ συγκρατεῖ τὸ μασσοῦρι. Παραθέτω ὀνομασίες τῆς ὑφαντικῆς, με ἀλφαθητικῆ σειρᾶ.

Ἀγκινάρι (τὸ) = ἀγκίστρι στὸ ἐπάνω μέρος τοῦ ἀρδαχτιοῦ, γιὰ νὰ συγκρατεῖ τὸ νῆμα καὶ εἶναι μετάλλιο, χωριστό, ὅταν τὸ ἴδιο ἀρδάχτι δὲν ἔχει κατάλληλη ἐγκοπὴ.

Ἀνέμη (ἡ) = τυλίγουν τὸ νῆμα καὶ γίνεται με καλάμια ἢ ἄλλα ξύλα.

Ἀνεμόποδας (ὁ) = Ἡ θάση πού στηρίζεται ἢ ἀνέμη, ἀπὸ ξύλο χοντρό

Ἄντι (τὸ) = τυλίγουν τὸ στημόνι καὶ ὕστερα τὸ πανί πού ὑφαίνουν. Εἶναι στρογγυλὸ χοντρὸ ξύλο, ἐπάνω ἀντί καὶ κάτω ἀντί.

Ἄνυφαντοῦ (ῆ) = ὑφάντρα, πληθ. ἄνυφαντοῦδες. Καὶ παροιμία:

"Ὅσοι βαστοῦνε τάρματα καὶ παιγνιδιώτες εἶναι κι' ὅσες βαστοῦν τὸ πέταλο, ἄνυφαντοῦδες εἶναι:

Ἀρδάχτι (τὸ) = ἀδράχτι μικρὸ πού κλώθει τὸ νῆμα, ξύλινο.

Ἀρδαχτος (ὁ) = (ἄτραχτος) σιδερένιο, πού μασσοῦρίζουν.

Βαρίδι (τὸ) = βάρος ἀπὸ κομμάτι σίδηρο ἢ πέτρα πού κρεμοῦν στὸ καλάμι πού ἀνοίγει τὸ στημόνι.

Γκάρδης (ὁ) = βέργα σιδερένια ἢ ξύλινη πού συγκρατεῖ στὴν ἀρχὴ τὸ νῆμα στὸ ἀντί.

Διάζομαι = ἀπλώνω (στὸν τοίχο) τὸ νῆμα γιὰ τὸ στημόνι.

Θρομίλι (τὸ) = Ξύλο μακρόστενο, πού στὴν ἄκρα του ὑπάρχει τρύπα καὶ σ' αὐτὴν μέσα στριφογυρίζει ὁ ἀρδαχτος καὶ μασσοῦρίζουν. Ἡ μασσοῦρίστρα τοποθετεῖ τὸ θρομίλι πάνω στὴν καρέκλα καὶ κάθετα ἐπάνω του νὰ μὴ μετακινιέται.

Θυρίδα (ἡ) = κάθε ἀναμεσάδα τοῦ χτενιοῦ ἀπ' ὅπου περνοῦν οἱ κλωστὲς τοῦ στημονιοῦ.

Καβαλλάρης, καβαλλάρηδες (ὁ, οἱ) = μικροὶ τροχάλλες νὰ κρεμοῦνται οἱ μίτσι.

Κλειδί, ια (τό,τά) = τὰ ἀναμεσακά ξύλα πού συγκρατοῦν τὸ σκελετὸ τοῦ ἀργαστηριοῦ.

Κλέφτης (ὁ) = μικρὸ καλάμιο ξυλάκι με ἐγκοπὴ στὴν ἄκρη γιὰ νὰ σέρνουν τίς κλωστὲς τοῦ στημονιοῦ στὸ χτένι ἢ στοὺς μίτους.

Κουροῦνα (ἡ) = τὰ χοντρά ἐπάνω ὀριζόντια καὶ παράλληλα ξύλα τοῦ σκελετοῦ τοῦ ἀργαστηριοῦ.

Κλώθω = στρίβω τὸ νῆμα (μαλλι ἢ μπαμπάκι) με τὸ ἀρδάχτι.

Μασσοῦρι, ια (τό,τά) = καλάμια πού τυλίγουν τὸ νῆμα γιὰ τὸ φάδι. Μασσοῦρίζω = τυλίγω τὸ νῆμα στὸ μασσοῦρι. Μασσοῦρίστρα = ἡ γυναίκα πού μασσοῦρίζει.

Μερί, ια (τό,τά) = τὰ κάθετα τέσσερα πόδια τοῦ ἀργαστηριοῦ.

Μίτος, οἱ (ὁ,οἱ) = πλέγμα ἀπὸ χοντρές κλω-

στὲς σὰν δίχτυ, πού ἀνάμεσά τους περνᾷ τὸ στημόνι.

Μιτόχνενα = οἱ μίτοι καὶ τὰ χτένια μαζύ. Οἱ μίτοι καὶ τὰ χτένια χωρίζονται σὲ δεκάρι, ἀνάλογα με τὸ μᾶκρος των.

Ξαίνω = διαλυῶ τὸ ἄξαντο μαλλι ἢ μπαμπάκι, νὰ γίνει κατάλληλο γιὰ νὰ κλωστεῖ σὲ νῆμα.

Πατητήρα, ες (ἡ, οἱ) = δερμάτινα λουριά πού ἡ ἄνυφαντοῦ πατώντας τα διαδοχικὰ κανονίζει τὸ ἀνεβοκατέβασμα τῶν μίτων καὶ ὑφαίνει.

Πέταλο (τὸ) = ἡ χερολαβὴ τοῦ ἀργαστηριοῦ, πού χτυπᾷ τὸ φάδι.

Ρόκα (ἡ) = ἀπὸ καλάμι ἢ ἄλλο ξύλο κατάλληλο νὰ συγκρατεῖ τὸ μαλλι τὸ ξασμένο πού τὸ κλώθουν γιὰ ὑφάδι.

Σαίττα (ἡ) = Μυτερὴ στὶς δυὸ ἄκριες καὶ φουσκωτὴ στὴ μέση γιὰ νὰ τοποθετοῦν ἐκεῖ τὸ μασσοῦρι.

Σίγκλα — ες (ἡ, οἱ) = σιδερένια πήχη δοντωτὴ γιὰ νὰ τευτώνει τὸ πανί.

Σφεντύλι (τὸ) = τὸ ἀποκάτω βάρος τοῦ ἀδραχτιοῦ, πού τὸ εὐκολώνει στὴν περιστροφικὴ του κίνηση, ὅταν κλώθουν.

Σφίχτης (ὁ) = ξύλο κατάλληλο νὰ σφίγγει καὶ νὰ στερεώνει τὸ ἀντί νὰ μὴ διασέρνει (μετακινιέται). Εἶναι ὁ μεγάλος σφίχτης γιὰ τὸ ἐπάνω ἀντί καὶ ὁ μικρὸς σφίχτης γιὰ τὸ κάτω ἀντί.

Τουλοῦπα (ἡ) = ἡ δράκα τοῦ ξασμένου μαλλιοῦ (τολύπη) πού τοποθετοῦν κάθε φορὰ στὴ ρόκα καὶ κλώθουν.

Τυλιγάδι (τὸ) = ξύλο πού τυλίγουν τὸ νῆμα κι' ὕστερα τὸ βάζουν στὴν ἀνέμη γιὰ τὸ μασσοῦρισμα.

Τυλιχτάρι (τὸ) = ὀλόκληρο τὸ τυλιγμένο στὸ ἀντί, πανί.

Φάδι (τὸ) = ὑφάδι, τὸ νῆμα πού περνοῦν ἀνάμεσ' ἀπὸ τὸ στημόνι.

Φαίνω = ὑφαίνω. Ξυφαίνω = τελειώνω τὸ φαντό. Μεταφορικὰ: τὰ ξύφανε = πέθανε.

Φαντό (τὸ) = ὑφαντό, τὸ πανί πού ὑφαίνουν. Φάσιμος = ὁ τρόπος πού ὑφαίνουν.

Χτένι, ια (τό,τά) = ξύλινα (ἄλλοῦ μετάλλιο) πού περνοῦν ἀνάμεσά των οἱ κλωστὲς τοῦ στημονιοῦ. Τὰ κατασκευάζουν οἱ χτενιάδες, (συνήθως Ἡπειρώτες τεχνίτες) με ξυλάκια τοῦ καλάμιου. Καὶ ἐπειδὴ οἱ Ἡπειρώτες αὐτοὶ φοροῦσαν μακριὰ σακάκια πού κρέμουνταν, λένε πὼς μοιάζει τοῦ Χτενιά, γιὰ κείνον πού εἶναι κακοζωσμένος ἢ κρέμονται τὰ ποικαμιά του.

Χερόχτι, ια = (χερόχτενα) χτένια με μετάλλια δόντια νὰ ξαίνουν τὸ μαλλι.

* Ἀργαστήρι (τὸ) εἶναι ὁ ἀργαλειὸς πού ὑφαίνουν τὸ πανί.

Ἀργαλειὸς (ὁ ἢ τὸ) εἶναι ἡ ἀνέμη ἢ οβίγα κλ. πού βγάζουν τὸ μεταξί ἀπὸ τὰ κουκούλια. Ἀργαλιτῆς: ἐκεῖνος πού ἐργάζεται τὸ ἀργαλειό.

Η ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΤΗΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Ἡ ἀκριβὴς ἡμερομηνία τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Κρήτης ἀπὸ τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ, δὲν εἶνε γνωστή. Ἰσχυρίζομαι τοῦτο διότι, ὅταν τὸ 1948 ἐπρόκειτο νὰ ἐορτασθῇ ἡ πεντηκονταετηρίς ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως, εἶδον τὸ φῶς δημοσιεύματα ἀναφέροντα διαφόρους ἡμερομηνίας.

Μία ἐξήγησις ὑπάρχει: μῆπως τὰ Τουρκικὰ στρατεύματα δὲν ἀπεχώρησαν τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ἀπὸ ὅλα τὰ σημεῖα τῆς Νήσου. Εἰς τὴν περιπτώσιν ὅμως αὐτὴν ὡς ἡμερομηνία τῆς ἀπελευθερώσεως πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἡ 18/30 Ὀκτωβρίου, ὅτε ἐλήφθη ἡ ἀπόφασις τῶν Ναυάρχων, διὰ τὴν ἐγκατάστασιν προσωρινῆς Κυβερνήσεως.

Πιστεύω ὅτι ἡ «Κρητικὴ Ἀνέμη» ἂν ἐνεργήσῃ ἔρευναν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου θὰ προσφέρῃ μίαν πολύτιμον συμβολὴν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Νήσου.

Διὰ νὰ συμβάλω εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον, θὰ μεταφέρω εἰς τὰς στήλας τῆς «Κ. Α.», ἀπόφασιν τοῦ πρώτου Στρατιωτικοῦ Διοικητοῦ Ρεθύμνης, Ρώσσου Συναγματοῦ Θεοδώρου δὲ Χιοστὰκ, ὅστις ἀνέλαβεν τὴν Διοίκησιν τοῦ Διαμερίσματος Ρεθύμνης, εὐθὺς ἀμέσως μετὰ τὴν ἀποχώρησιν ἐκ Ρεθύμνου τῶν Τουρκικῶν Ἀρχῶν.*

Τὸ σχετικὸν κείμενον ἔχει οὕτω :

«ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ἐν ὀνόματι τῶν Ναυάρχων τῶν Μεγάλων Δυνάμεων καὶ κατὰ διαταγὴν τοῦ Ρώσσου Ναυάρχου.

Καθίσταται γνωστὸν τῷ κοινῷ τῆς πόλεως καὶ τῶν ἐπαρχιῶν Ρεθύμνης ὅτι ἐνεκα τῆς ἀναχωρήσεως

τῶν Τουρκικῶν Ἀρχῶν καὶ τοῦ Τουρκικοῦ Στρατοῦ ἀπὸ σήμερα 23 Ὀκτωβρίου 1898 ἡ Ἀνωτάτη Διοίκησις τῆς πόλεως Ρεθύμνης καὶ τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῆς τίθεται ὑπὸ τὰς διατάγας τοῦ Συναγματοῦ Χιοστὰκ ἀνωτέρου ἀρχηγοῦ τοῦ ἐνταῦθα Ρωσικοῦ στρατοῦ, συνεπῶς πᾶς ὅστις ἔχει οἰανδήποτε ἀπαίτησιν ἢ ὑπόθεσιν, δεόν νὰ ἀπευθύνεται εἰς τὸ Διοικητήριον ἐνθα εὐρίσκεται τὸ γραφεῖον τῆς Γραμματείας, ἀπὸ τῆς 8 μέχρι 11 π. μ. καὶ ἀπὸ τῆς 3 μέχρι τῆς 4 μ. μ. δι' ἀναφορᾶς ἢ καὶ προφορικῶς.

Ὁ βουλόμενος νὰ ἴδῃ προσωπικῶς τὴν Α. Ε. δύναται νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸ Διοικητήριον ἀπὸ τῆν 9—11 π. μ.

Ἐν Ρεθύμνῳ τῇ 23 Ὀκτωβρίου 1898**

Ὁ Διοικητὴς
Θ. ΔΕ ΧΙΟΣΤΑΚ

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρου ἐπισήμου ἐγγράφου, αὐθεντικοῦ κύρους, διότι τὸ βιβλίον εἰς ὃ περιέχεται ἐξεδόθη τότε, ἐξάγεται ὅτι ἡ ἡμερομηνία ἀποχωρήσεως τῶν Τουρκικῶν στρατευμάτων καὶ Ἀρχῶν ἐκ Ρεθύμνου εἶνε ἡ 23 Ὀκτωβρίου 1898, δηλαδὴ ἡ 3 Νοεμβρίου μετὰ τὸ νέον ἡμερολόγιον.

ΠΟΛΥΒΙΟΣ ΤΣΑΚΩΝΑΣ

* Τὸ κείμενον τοῦτο παρέλαβον ἀπὸ βιβλίον εὐρισκόμενον εἰς χεῖρας τοῦ τριατατικοῦ κ. Ἀναστ. Δεληγιώργη καὶ ὅστινος ὁ τίτλος εἶνε «Ἡμερήσιαι Διατάξεις—Πολιτικὴ Διοίκησις καὶ Οἰκονομικὴ Δικαιοδοσία τοῦ Τμήματος Ρεθύμνης».

** Ἡ ἡμερομηνία ἐννοεῖται μετὰ τὸ παλαιὸν ἡμερολόγιον.

ΒΙΚΤΟΡ ΟΥΓΚΩ

Τὸ σημεῖωμα τοῦτο γράφεται μετὰ τὴν εὐκαιρίαν τοῦ παγκοσμίου ἐορτασμοῦ τῆς συμπληρώσεως ἑκατὸν πενήντα χρόνων ἀπὸ τῆς γέννησιν τοῦ Β. Ουγκῶ, τοῦ μεγάλου ποιητῆ τῆς Γαλλίας, πού εἶναι ὁ πνευματικώτερος ἀντιπρόσωπος τοῦ δεκάτου ἐννάτου αἰῶνα καὶ ἓνας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους λυρικοὺς ποιητῆς ὄλων τῶν ἐποχῶν. «Ὅλος ὁ κόσμος τῶν γραμμῶν τιμᾷ τὴ μνήμη του μετὰ κάθε εἶδους φιλολογικῆς ἐκδηλώσεως, ὄχι μόνο στὴ Γαλλία ἀλλὰ καὶ εἰς κάθε χώρα. Τὸν τιμᾷ γιατί δὲν ἦταν μόνο μέγας ποιητῆς, ἀλλὰ καὶ μέγας ἀγωνιστῆς γιὰ τὴν ἐλευθερίαν τῶν λαῶν, δημοκράτης πολιτικός, δραματιζόμενος ἀπὸ τότε τὴν ἡπειρωτικὴν ὁμοσπονδία τῆς Εὐρώπης, προστάτης τῶν ταπεινῶν καὶ τῶν ἀδικουμένων. Ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες καὶ ἰδιαιτέρως οἱ Κρητῆς ὀφείλομε κάθε τιμὴ εἰς τὸν Β. Ουγκῶ γιατί ἦταν μέγας φιλέλληνας καὶ πολλάκις ὕψωσε τὴ σθεναρὴ φωνή του ὑπερασπίζοντας τὸν Ἀγῶνα τοῦ 21 καὶ τὴν Κρητικὴ Ἐπανάστασιν τοῦ 1866.

Ἡ ἀγάπη τοῦ Β. Ουγκῶ γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἐκδη-

λώνεται ἀπὸ τὰ νεανικά του χρόνια. Εἴκοσι δύο μόλις ἐτῶν ἦταν ὅταν ἀποχαιρετῶντας τὸν Βύρωνα, πού πέθανε στὸ Μεσολόγγι, ἔγραψε: «Χρεωστοῦμε βαθειὰ εὐγνωμοσύνη εἰς τὸν Βύρωνα, γιατί ἀπέδειξεν εἰς τὴν Εὐρώπῃ ὅτι οἱ ποιηταὶ τῆς Νέας Σχολῆς ἂν δὲν λατρεύουν πλέον τοὺς θεοὺς τῆς Ἐθνικῆς Ἑλλάδος, πάντοτε ὅμως θαυμάζουν τοὺς ἡρώας τῆς».

Εἰς τὰ «Ἀνατολικά» του ποιήματα περισσότερα ἀπὸ δέκα, ἀπὸ τὰ 40, ἀφιερώνονται εἰς τὴν ἐξύμνησιν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἡρώων τῆς Ἐπαναστάσεως, τοῦ Κανάρη, τοῦ Μπότσαρη κλπ. μετὰ ἀπαράμιλλον κάλλος. Σὺν νέος Τυρταῖος φωνάζει: «Εἰς τὴν Ἑλλάδα! Εἰς τὴν Ἑλλάδα! Χαίρεται σεῖς ὅλοι, πρέπει νὰ φύγω! Μετὰ τὸ αἷμα τῶν ἡρώων ἄς χυθῇ τὸ χυδαῖον αἷμα τῶν δημίων! Ὡ φίλοι μου, εἰς τὴν Ἑλλάδα! Ἐκδίχησις! Ἐλευθερία! Δότε μου τὸ σπαθί, ἐτοιμάστε μου τὸ ἄλογο! Πᾶμε! Φαβίερ, ὀδήγα μας στὴ μάχη.»

ΙΑΚ. ΚΟΥΜΗΣ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ν. ΣΟΦΙΑΛΑΚΗΣ

Εἰς τὴν ἐφετεινὴν «Πανελληνίον Καλλιτεχνικὴν Ἐκθεσιν» μεταξὺ τῶν ἄλλων γλυπτῶν συμμετέχει καὶ ὁ κ. Νικ. Σοφιαλάκης. Μαζί με ἄλλα του ἐκθέματα καὶ ἓνα ἐξαιρετὸν γλυπτὸν ἀπὸ μαῦρο σκληρὸν καὶ στιλβωμένον μάρμαρον, «Ἡ Μητρότης». Ἡ Μητέρα καθισμένη σ' ἓνα χαμηλὸ θάβρο, κλίνει τὸ κεφάλι της καὶ κυττάζει τὸ νεογνὸ πού θηλάζει. Τὸ κρατᾷ μετὰ τὸ ἀριστερὸ της χέρι, ἐνῶ τὸ μωρὸ ἀχόρταγο ρουφᾷ τὸ γάλα τῆς ζωῆς ἀπὸ τὸν μαστὸν ἐκείνης πού τὸ ἔφερε στὸν κόσμον. Ἡ μητέρα σκεπάζει μετὰ τὸ δεξιὸ χέρι τὸ στήθος. Εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι ἡ Παναγία πού ἔφερε στὸν κόσμον τὸν Κύριον τῆς ζωῆς, μπορεῖ νὰ εἶναι ἀκόμη ἡ ἀπλή μάννα πού ἀνασταίνει τὸ βλαστάρη της. Πάντως ἡ ἔννοια τῆς Μητρότης δίδεται μετὰ ἀρχαϊκὴν λιτότητα (μαρτύριον ἡ στάσις τῶν ποδιῶν τῆς μορφῆς), καὶ ὁ καλλιτέχνης ἀντιπαλαίει τὴν σκληρὰν ὕλην καὶ λειαίνει τὸ διαγράμματὸς τοῦ ἔτσι, ὥστε ἡ συγκίνησις μας νὰ εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν αἰωνιότητα τοῦ θέματος.

Ἀπὸ ἔθων παρακολουθῶ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ κ. Σοφιαλάκη καὶ γνωρίζω πόσῃν ἐπίδοσιν ἔχει ἡ ἀρχαϊκὴ λιτότης του συνδυασμένη μετὰ ἀκραν ψυχικὴν εὐγένειαν, εἰς τὰ θέματα αὐτὰ τῆς μητρότης καὶ τῆς βρεφικῆς ἡλικίας. Τίποτε δὲν ἀντιπροσωπεύει τὴν θλίψιν τῶν παιδιῶν τῆς Κατοχῆς καὶ τὴν πρόωρον

ρυτιδωσίαν τῶν ὄσων αἱ βρεφικαὶ μορφαὶ πού μᾶς ἔδωσεν ὁ καλλιτέχνης. Συλλογίζομαι τώρα, ὅτι ὁ κ. Σοφιαλάκης ἤυρε τὴν Εἰρήνην εἰς τὸ ἔργον του. Ἡ μητέρα πού θηλάζει ἔχει ὄλην τὴν θεβαιότητα διὰ τὸ πλήρες ζωῆς νεογνὸν της. Ἡ τρυφερότης της ἔχει κάποιαν ἀμεριμνησίαν, ὅσην ἐπιτρέπει ἡ «κοτοργὴ ἢ πάντα πόθον νικῶσα».

Αὐτὸς ὁ καλλιτέχνης ἔχει ὁ ἴδιος εὐρὴ περισσοτέραν γαλήνην εἰς τὴν ἔκφρασίν του, ἔνίκησε τὰς δυσκολίας τῆς ὕλης μετὰ τὰς ὁποίας ἐπάλλαισεν—(εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ ἴδιος δουλεύει τὸ μάρμαρον τῶν ἔργων του). Καὶ αὐτὴ ἡ λειανσις, αὐταὶ αἱ εὐγενικαὶ γραμμαὶ, σύμφωνοι πρὸς τὴν τρυφερότητα τοῦ θέματος, δείχνουν πόσον εἶναι πλησιέστερος πρὸς τὴν δημιουργὸν τοῦ πολιτισμοῦ ἐποχῆν τῆς Εἰρήνης καὶ τοῦ Ἁγαθοῦ Πνεύματος.

Αὐτὸ τὸ μοναδικὸν ἔργον δὲν πρέπει νὰ πάη χαμένο. Κάπου θὰ ἔπρεπεν ἀξία νὰ στηθῆ, Ἑλληνικὸν καὶ Ἀνθρώπινον σύμβολον τῆς δάσεως αὐτῆς ἐπὶ τὴν ὁποίαν θὰ στηρίζωμεν τὴν αὖριον. Τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς, πού γεννᾷ ἡ Μητρότης.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Β. ΤΩΜΑΔΑΚΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Λ. ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΥ "ἈΠΟΣΤΑΣΙΑ",

(Λίγα ἀπλὰ λόγια γιὰ τὴ νέα ποίηση).

Ὅπως εἶπα καὶ ἄλλες φορές, τόσες ἄλλες φορές ἀπὸ τούτη ἐδῶ τὴν κριτικὴν τοῦ βιβλίου, ἡ νέα σημερινὴ ποίηση παλεύει ἀκόμα νὰ βρεῖ τὸ δρόμο της. Καὶ ὄχι μόνον ἀπὸ ποιητὴν σὲ ποιητῆ, ἀλλὰ καὶ μετὰ ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν ποιητῆ. Λίγοι εἶναι οἱ νέοι μας λογοτέχνες πού κατῴρθωσαν νὰ κρατήσουν τὴν παρουσίαν τοῦ μεγάλου μυστικοῦ τῆς νέας ποιήσεως ἀπὸ τὸν πρῶτον στίχον ἕως τοῦ ποιήματός τους ὡς τὸν τελευταῖον. Λίγοι, μετρημένοι στὰ δάχτυλα τοῦ ἑνὸς χεριοῦ καὶ φημισμένοι πιά. Γιατί, ἡ νέα ποίηση, ὅσο εὐκολὴ φαίνεται, τόσο δύσκολη εἶναι, ἀφάνταστα πῶς δύσκολη ἀπὸ τὴν κλασσικὴν. Ἐκεῖ μιά ἐξεζητημένη εἰκόνα, μιά πεζο-

λογία, μπορεῖ νὰ καλυφθῆ μετὰ τὴν ἐξωτερικὴν ὁμορφίαν τοῦ μέτρου, τοῦ ρυθμοῦ καὶ τῆς ρίμας. Ἐνῶ ἡ νέα μας ποίηση εἶναι γυμνὴ, θεόγυμνη. Πρέπει νὰ μᾶς δώσει τὴν μουσικότητα, τὴν ὁμορφίαν, τὸν ρυθμὸν, τὴν συγκίνηση μετὰ ἄλλα λόγια, μόνον μετὰ γυμνή, ἀληθινὴν, ἐσωτερικὴν ποίηση καὶ λυρικότητα. Μετὰ τὴν ποίηση καὶ τὴν λυρικότητα πού θὰ βγῆ ἀπὸ μιά καθαρὴ προσωπικὴ δημιουργία. Ἄπ' τὸν τρόπο πού θὰ τοποθετηθοῦν οἱ λέξεις, ἀπὸ τὴν ἡχητικότητα τους, ἀπὸ τὸν τρόπο πού θὰ δεθοῦν μετὰ τὸ περιεχόμενον, ἀπὸ τὸ ἴδιον αὐτὸ τὸ περιεχόμενον. Καὶ πρὸ παντός ἀπὸ τὴν Εἰκόνα. Ἐκεῖνο πού παίζει κύριον ρόλον στὴ νέα

ποίησις εἶναι ἡ εἰκόνα. Μποροῦμε νὰ ποῦμε πῶς ἡ εἰκόνα εἶναι ἡ ὕλη τῆς νέας μας ποιήσεως.

Ἡ νέα ποίηση δὲ μιλά μετὰ τὸν λόγο πού ξέρομε, δὲν παρουσιάζει τὰ νοήματά της μετὰ μιά «κατ' εὐθείαν» διήγησιν ὅπως ἡ παλαιά: Τὰ παρουσιάζει διὰ μέσου τῶν εἰκόνων. Δηλαδή τὸ νόημα ἑνὸς ποιήματος εἶναι μιά παράταξις εἰκόνων. Ἡ κάθε δράσις, ἡ κάθε σκέψις, ἡ κάθε παραμικρὴ ἀφήγησις, ντύνεται μετὰ τὴν εἰκόνα, μεταμορφώνεται σὲ εἰκόνα. Ἀλλὰ ἐδῶ εἶναι ἡ δύναμις τῆς νέας ποιήσεως καὶ ὁ γκρεμὸς πού μπορεῖ νὰ πέσει καὶ νὰ τσακιστεῖ κανεὶς. Ἡ εἰκόνα αὐτὴ δὲν πρέπει νάγαι τυχαία, ἀπλὴ κα-

τασκευή, διασμένη και εκζητημένη. Τότε το ποίημα γίνεται ψυχρό. Πρέπει να βγαίνει αυθόρμητα απ' τα εσώτερα του ποιητή, μ' άλλα λόγια πρέπει ο ποιητής να βλέπει τη σκέψη του σαν εικόνα, χωρίς προσπάθεια. Και τότε αποκτά τη μεγάλη της αξία ή νέα ποίηση, γιατί τότε εκφράζεται ο ατομικός κόσμος του ποιητή, ενός ατόμου. Τότε δηλαδή, άσυνείδητα σχεδόν, το ποίημα γίνεται μια προσωπική έμπειρία, ένα προσωπικό βίωμα— που εκφράζεται χωρίς τη διαρκή μέριμνα της λογικής συνάρτησης κι' έτσι αποκτά μια άγνη λυρική αξία.

Στά ποιήματα του κ. Δευτέρη Ραφτόπουλου, της συλλογής «'Αποστασία», ή άγνη αυτή λυρική αξία υπάρχει. Όμως, όπως λέω στην αρχή, όχι απ' την αρχή ως το τέλος ενός ποιήματος. Ο ποιητής μας παλεύει ανάμεσα στην εκζήτηση, στον έγκεφαλισμό και στην πραγματική ποίηση. Να ένα

παράδειγμα που, κατά περίεργο τρόπο, συγκεντρώνονται τα τρία παραπάνω στοιχεία. Είναι το ποίημα «'Υπόθεση». Στην πρώτη στροφή είναι φανερό ή προσπάθεια της κατασκευής και της πρωτοτυπίας:

"Αν είχα τη σιγή
θ' άκουσα ν' άκούω
Τόν καταποντισμό της μέρας
στους κάλυκες των κρίνων
την άάποψη του ήλιου
στην καρδιά της μαργαρίτας

Το ίδιο και στην τρίτη στροφή, όπου φανερός και κάποιος έγκεφαλισμός:

"Αν είχα τη σιγή
θ' άκουσα ν' άκούω κάποιον όνειρο
περιδιαβάζοντας τη μήμη
στις σκάλες της φωνής σου.

Να τώρα κι' ή δεύτερη στροφή, με μια θαυμάσια, αληθινή, λυρική, εικόνα:

"Αν είχα τη σιγή
θ' άκουα τη στερνή παραγγελιά
της βραδυής θάλασσας
ένα κόμπο δροσιά
να ζευγαρώνει με τη ρίζα.

Είναι αλήθεια πως στα ποιήματα της «'Αποστασίας» πλεονάζουν και επιβάλλονται οι καλοί στίχοι. Άκόμα και στην, κάπου—κάπου, ρητορική, πεζότητα των εκφράσεων και αναζήτηση πρωτοτυπίας, υπάρχει ή αίσθηση της λυρικότητας και της μουσικότητας του καλού στίχου. Και στα περισσότερα μέρη ή αναζήτηση αυτή της πρωτοτυπίας γίνεται μια δικιά του έκφραση, στο σύνολο και στη λεπτομέρεια.

Τελειώνοντας θέλω να τονίσω την όμορφιά του δεύτερου μέρους του ποιήματος «'Αποστασία», με τον υπότιτλο «'Γράμματα σε φίλο». Είναι ένα άρτιο ποίημα, όπου, εκτός απ' τη μετουσιωμένη σε λυρικές εικόνες πρωτότυπη έκφραση, σαγηνεύει τον αναγνώστη και με την απαλή μελαγχολία του.

ΚΩΣΤΑΣ Κ. ΔΗΜΑΣ

Το βιβλίο αυτό κυκλοφορεί απ' το Πρακτορείο Πνευματικής Συνεργασίας», Αχομινάτου 12, Αθήναι.

ΘΕΑΤΡΟ--ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

ΜΙΑ ΔΥΣΚΟΛΗ ΤΕΧΝΗ

Η στήλη αυτή θα δημοσιεύει κριτικές για το θέατρο όταν έχουμε στα Χανιά—και για τόν κινηματογράφο. Ξεχωριστή προσοχή και φροντίδα θα δώσει στον κινηματογράφο—στην εβδομη αυτή τέχνη, όπως τη λέν. Και τούτο γιατί είναι μια τέχνη πολύ δύσκολη. Και δύσκολη από δυο πλευρές: Και ως δημιουργία, αλλά και ως... γκρίνια. Δηλαδή, ως κριτική. Ίσως φανεί παράξενο, όμως αυτή είναι ή αληθεία. Και τούτο γιατί βλέπουμε 1000 ταινίες κακές και μια καλή. Το Χόλλυγουντ μας έχει διαφθείρει. Έτσι παρατηρείται σήμερα μορφωμένοι άνθρωποι να μην μπορούν να ξεχωρίσουν ένα έργο τέχνης από ένα κακό φίλμ. (Απόδειξη για τούτο είναι οι κατά καιρούς κριτικές που γράφτηκαν στις έφημερίδες μας, και οι συζητήσεις που γίνονται γύρω σε κάθε ταινία).

Κρίνοντας, λοιπόν, τα σπουδαιότερα φίλμ που θα έχουν προβάλλει οι κινηματογράφοι της πόλεώς μας στο δεκαπενθήμερο που πέρασε, θα έχουμε την ευκαιρία να κάνουμε μερικές παρατηρήσεις, που είμαστε βέβαιοι πως θα προσφέρουν μια αληθινή υπηρέσια.

ΝΕΕΣ ΕΛΠΙΔΕΣ

Ο νεαρός συμπολίτης μας Γ. Μουτάφης εξέδωσε δυο ποιητικές συλλογές. Παρουσιάζουμε κατωτέρω απ' την πρώτη του συλλογή «Γυμνές Όπτασίες», ένα απόσπασμα απ' το ποίημά του «'Ανήσυχες νύχτες».

ΑΝΗΣΥΧΕΣ ΝΥΧΤΕΣ

Κάποτες

Καθόμουν σε στίτι παρλιακό
Κι' απ' το παράθυρό μου
ώρες άφουγκραζόμουν τα βράδνα
τ' άφράτου κύματος τη βουητομουρμούρα
(ύπευκόσμα, βαρεία μελωδία)
π' έρχότανε απ' τ' άπειρο μνήμα
του ύγρου στοιχείου,
απ' ένα κόσμο που τόν κάνουνε
ή νυχτοσιωπή, ή μελωδία, ή θάλασσα
κι' ή αιωνιότητα μαζί.

Κι' αν έβαζες αυτί,

πάνω στη μάννα γη ξαπλώνοντας
τη μέρα
θ' άκουγες
της γέννας της τούς πόνους,
την άγωνία του σπόρου
του σιταριού τ' αναστέναγμα,
που πέθανε
για να πλαστεί το στάχυ

Γ. ΜΟΥΤΑΦΗΣ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Τὰ σπουδαιότερα πνευματικά νέα τῶν ἡμερῶν πού πέρασαν

Στις 22 Μαΐου ἔγινε στοὺς Δελφοὺς ὁ γιορτασμός τῆς 25ετηρίδος τῶν Δελφικῶν Ἑορτῶν. Παρευρέθηκε ἡ κ. Εὔα Σικελιανοῦ. Ὡς γνωστὸν ὁ μεγάλος μας ποιητὴς Ἄγγελος Σικελιανὸς καὶ ἡ Εὔα ὠργάνωσαν γιὰ πρώτη φορά, τὸ 1927, τὶς Δελφικὰς εὐορτίες, μὲ μεγάλη ἐπιτυχία. Οἱ σημερινὲς διοργανῶνονται ἀπὸ τὸν κ. Λίνο Καρζῆ.

—Στις 25 Μαΐου ἔγιναν τὰ ἀποκαλυπτήρια τῆς προτομῆς τοῦ ποιητοῦ Ἄγγελου Σημηριώτη στὴν Ν. Ἰωνία.

—Στις 26 Ἀπριλίου, στὴν ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Στεφάνου τῶν Παρισίων, ἔγιναν οἱ γάμοι τοῦ κ. Γιάννη Χατζηπατέρα μὲ τὴν διδακτ. Π. Πατέρα. Ὁ κ. Χατζηπατέρας εἶναι διευθυντὴς τοῦ ἐκλεκτοῦ περιοδικοῦ «Κρίκος», πού ἐκδίδεται στὸ Λονδίνο. Ὁ γνωστὸς λογοτέχνης καὶ δημοσιογράφος κ. Κ. Ἀθάνατος προσεφώνησε τοὺς νεονύμφους.

—Στις 11 Ἰουνίου ἔγινε ἡ ἐτήσια ἐπίδειξις κλασσικοῦ μπαλέτου τῆς σχολῆς Μοριάνωβ στὸ θέατρο «Πάλλας» τῆς Ἀθήνας, μὲ χορογραφίες τοῦ Α. Μοριάνωβ, Σ. Μοριάνωβα καὶ Σ. Δημητρίου, πᾶνω σὲ μουσικὴ Σοπὲν, Τσαϊκόφσκυ, Σαίν Σάν, Μποροντίν, Βέμπερ, Ντεμπυσί, Λίστ, Στράους, Σιμπέλιους, Ντελίμπς.

—Στις 9 Μαΐου ἀνοίξε στὴν αἴθουσα «Παρνασσός» τῆς Ἀθήνας ἡ ἐκθεσὴ ζωγραφικῆς τοῦ κ. Ἐπ. Στ. Παπαδοπούλου (Νόντα). Ἡ ἐκθεσὴ περιλαμβάνει 66 εἰκονογραφεῖς, 43 ἀκουαρέλλες καὶ 5 μακέ-

τες. Ἡ ἐκθεσὴ ἔκλεισε στὶς 30 Μαΐου.

—Στὴν Ἀθήνα ἐδρόθηκε ἡ «Ἐθνικὴ Ἑταιρεία ἑλλήνων καλλιτεχνῶν» πού μέχρι τῆς στιγμῆς περιλαμβάνει καὶ ὅλας 137 καλλιτέχνες. Πρώτη ἐκδήλωσις τῆς ἐταιρείας αὐτῆς εἶναι ἡ ὀργάνωσις τῆς ὁμαδικῆς ἐκθεσῆς τῶν μελῶν τῆς, πού ὀρίστηκε γιὰ τὸν ἄλλο μῆνα. Τὸ ὄρατο καὶ πρωτότυπο θὰ εἶναι ἡ λειτουργία τῆς ἐκθεσῆς στὸ ὑπαιθρο, στὸ Λιόπεσι, μὲ πλαίσιο τὸν Ὑμηττὸ καὶ τὴν Πεντέλη καὶ ἀνάμεσα σὲ εἰλαιῶνες, πεῦκα καὶ ἀμπελῶνες.

—Ἐπέστρεψε στὴν Ἀθήνα ὁ ἠθοποιὸς καὶ ποιητῆς Μῆτσος Λυγίζος, ὕστερα ἀπὸ περιόδια μὲ θέατρο στὴν Αἴγυπτο, Κύπρο, Κωνσταντινούπολη καὶ Ἀμερικὴ.

—Ἐπεσκέφθη τὴν Ἀθήνα ἡ ποιήτρια τῆς Θεσσαλονίκης κ. Ζωὴ Καρέλλη.

—Στὴν Ἀθήνα, ἀπ' τὶς 26 Μαΐου ὡς σήμερα, στὴν αἴθουσα Παλαιᾶς Βουλῆς ὀργανώθηκε μιὰ σειρά ὁμιλιῶν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Κωνστ. Κατσαρᾶ «Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ». Ὁ κ. Κ. Κατσαρᾶς, εἶναι γνωστὸς γιὰ τοὺς ἐδῶ καὶ 30 χρόνια ἀνιδιοτελεῖς ἀγῶνες τοῦ ὑπὲρ τῆς ψυχικῆς υγείας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ εἰδικὰ τοῦ παιδιοῦ.

—Στὴν Ἀθήνα ἐξακολουθεῖ νὰ προσφέρει τίς πολυτίμες ὑπηρεσίας του στὸν πνευματικὸν μας κόσμον τὸ «Πρακτορεῖο Πνευματικῆς Συνεργασίας» πού διευθύνεται ἀπ' τὸν ἀκούραστο κ. Μ. Βαϊάνο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κι' ἀπὸ τούτη τὴ στήλη καλοῦμε ὅλους τοὺς πνευματικοὺς ἀνθρώπους νὰ μᾶς βοηθήσουν, στέλλοντάς μας συνεργασία, γνώμες, συμβουλές, καὶ προπαγανδίζοντας τὴν διάδοσιν τοῦ περιοδικοῦ μας. Εἶναι μιὰ προσπάθεια πού θέλει νὰ δημιουργήσῃ μιὰ πλατειὰ πνευματικὴ κίνησι.

—κ. Α. Χατζηγάκη. Εὐχαριστοῦμε δλόθερμα.

κ. Πολ. Τσάκωνα. Δημοσιεύεται. Εὐχαριστοῦμε δλόθερμα. Περιμένουμε καὶ τὸ ἄλλο—καὶ ἀπὸ ἄλλους. κ. Μ. Δ. Ἡράκλειο. Στὸ «Γυρίζοντας τὴν Ἀνέμη» θὰ βρῆτε τὴν ἀπάντησιν σχετικὰ μὲ τὴν συνεργασία πού θὰ δέχεται τὸ περιοδικὸν μας. Ὅσο γιὰ τὰ σημειώματα, θὰ δεχόμεστε μὲ μεγάλη μας χαρὰ ἐργασίες γιὰ τοὺς παλῆτους ποιητὰς τῆς πόλης σας, σὰν αὐτὴ πού δημοσιεύεται στὴ δευτέρῃ σελίδᾳ—καὶ στὸν τύπο τῆς. Γιὰ τοὺς ξένους ἀργότερα.

Ἡ ΛΑΗΝΟΥ

(Συνέχεια ἀπ' τὴν σελίδα 4)

μί του παντοναϊωνίως του ἄ δὲ τοῦ διαβάση ὁ Δεσπότης. Ποῖος κατέει καὶ αὐτὴ ἡ συχωρεμένη ἦντα θάχε καμωμένα γῆ πομένα ;

Ἦντα λέεις ἐδᾶ, τουλόγου σου; Ὑπάρχουνε, γῆ δὲν ὑπάρχουνε κα ταχανάδες ; Ἄλλη ὥρα, γιατί ἐδᾶ χω δουλειά, θὰ σᾶς—ε—κάμω ἐγὼ καὶ ἄλλο νάκλι, γιὰ τοὶ καταχανάδες, νὰ δῆτε πιστεύετε, γῆ δὲν πιστεύετε ;

ΠΑΝΤ. ΒΑΒΟΥΛΙΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Καταχανάς = βρυκόλακας—Κοπέλια = παιδιὰ.—Μετασασκίζω = ἀλλάζω τὴν ροὴν τοῦ νεροῦ.—Μπισπιτοῦς = ὄλθετελα. Παράωρη = ἀνισόροπη.—Νάκλι = διήγησις.—Ἐπαέ = ἐδῶ.—Διάω = κατοικῶ.—Κατάλυμα = ἐρείπιον σπιτιοῦ.—Παιδιά = ἐδῶ ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄραγε κα εἶναι πολὺ συνηθισμένη ἡ τέτοια χρῆσις.—Κατὰ τὸ φανείς = δπως φαίνεται.—Λαῖνα = σάμνα (ἀπ' τὴν λ. Λάγηνος). Κιαυτόν λέγεται καὶ καντούνι) = γωνιά.—Λάλος = παπούς.—Μπομπουρισμένη = ἀναποδογυρισμένη. Λαφτάκιμο = ὁ

χαρακτηριστικὸς ἦχος πού βγαίνει ἀπὸ τὸ στόμιον τῆς στόμας διανύεται τὸ νερό.—Σοντροῶ = κοιτάζω.—Ἀτσουπάς = μεταμορφωμένο πονηρὸ πνεῦμα συνήθως σὲ ζωο.—Γαυτέρου = πρωτὸ (ἴσως ἀπὸ τὸ ταχιτέρου, γιατί τὸ αἶρι λέγεται στὴν Κρήτην καὶ ταχιά).—Ντελικανῆς = νέος.—Γλάκιο = τρέξιμο.—Ὅθεν = πρὸς.—Σάϊκο = βεβαιότατα.—Ἐξώμεινε = διανοχίτερεψε.

Π. Β